

پیش‌بینی میزان رضایت زناشویی زنان در مقایسه با مردان بر اساس هوش معنوی در دو گروه طلاب و دانشجویان

رامین غضنفری*^۱، اسماء آبیاری^۲، مهشید تجربه‌کار^۳

۱. کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، گروه روان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید باهنر کرمان،
ایران (نویسنده مسئول)

Ghazanfariramin@yahoo.com

۲. دانشجوی کارشناسی، گروه حسابداری مالی، دانشگاه نو بنیاد سیرجان، کرمان، ایران

abyarasma19@gmail.com

۳. استادیار و عضو هیئت علمی گروه روان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، ایران

m.tajrobehkar@uk.ac.ir

تاریخ پذیرش: [۱۴۰۰/۰۶/۱۲]

تاریخ دریافت: [۱۴۰۰/۰۳/۲۴]

چکیده

هدف این پژوهش، پیش‌بینی میزان رضایت زناشویی زنان در مقایسه با مردان براساس هوش معنوی در دو گروه طلاب و دانشجویان در شهر کرمان بود. نمونه‌ی این پژوهش شامل ۱۶۰ نفر که ۸۰ نفر آنها، طلاب متأهل حوزه‌ی علمیه شهر کرمان و ۸۰ نفر دیگر، دانشجویان متأهل دانشگاه شهید باهنر کرمان بودند که به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه هوش معنوی کینگ و پرسش‌نامه رضایت زناشویی اینریچ استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از همبستگی پیرسون، آزمون T دو گروه مستقل، رگرسیون خطی استفاده گردید، و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS 23 استفاده شد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که بین هوش معنوی و میزان رضایت زناشویی دو گروه طلاب و دانشجویان تفاوت معناداری وجود دارد و همچنین گروه طلاب نسبت به گروه دانشجویان از رضایت زناشویی بیشتری برخوردار هستند ($p < .001$)، لازم به ذکر است بین هوش معنوی زنان و مردان تفاوت معناداری مشاهده نشد. با توجه به اینکه هوش معنوی شکل‌دهنده رفتارهای فرد در اجتماع است و در حل مشکلات زندگی تأثیرگذار می‌باشد، هدف از این پژوهش، روشن ساختن اهمیت معنویت و هوش معنوی بر میزان رضایت زناشویی می‌باشد. بنابراین می‌توان با تقویت هوش معنوی در این دو گروه تأثیرگذار در جامعه، به افزایش رضایت زناشویی و توانمندسازی آنها کمک نمود.

واژگان کلیدی: هوش معنوی، رضایت زناشویی، دانشجویان، طلاب.

۱- مقدمه

سازمان بهداشت جهانی خانواده را به‌عنوان عامل اجتماعی اولیه در افزایش سلامتی و بهزیستی جامعه معرفی کرده‌است. سلامت و پویایی خانواده ریشه در سلامت روان و شادابی زوجین و همچنین سلامت روانی زوجین به نحوه تفکر، احساس و عمل آنها بستگی دارد (برنا، حسن‌آبادی و قنبری هاشم‌آبادی، ۱۳۹۴).

دست‌یابی به احساس رضایت زناشویی، مهم‌ترین هدف هر زوجی است؛ به این معنا که دست آورد یک ازدواج موفق و شاد وجود رضایت از زندگی مشترک است که تحت تأثیر عوامل متعددی قرار دارد (قوتی سفید سنگی، شهابی، و حسن‌زاد چوکانلو، ۱۳۹۵). ازجمله عواملی که در رضایت زناشویی مؤثر هستند می‌توان به مواردی همچون شیوه‌های ارتباطی مؤثر در حل تعارضات زناشویی، احترام متقابل، روابط قبل از ازدواج، هم‌خوانی باورهای زوج، سن ازدواج، فاصله سنی زوجین، همسان همسری قومی و مذهبی، مدت زمان زندگی مشترک، تعداد فرزندان خانواده و ترکیبی از عوامل فوق اشاره کرد (Paik, 2011). رضایت‌مندی زناشویی یک موقعیت روان‌شناختی است که خود به خود به وجود نمی‌آید بلکه مستلزم تلاش هر دو زوج است (احمدی، اشرفی، کیمیایی و افضل‌ی، ۲۰۱۰).

راه‌های مختلفی برای تعریف رضایت زناشویی وجود دارد: هاکینز^۱ رضایت زناشویی را احساس خشنودی، رضایت و لذت زن و شوهر زمانی با در نظر گرفتن همه جنبه‌های ازدواج تعریف می‌کند. طبق تعریف مذکور رضایت زناشویی در واقع نگرش مثبت و لذت بخشی است که زن و شوهر از جنبه‌های مختلف روابط زناشویی خود دارند (Ellis, 1996). الیس^۲ در تعریفی دیگر، رضایت زناشویی را احساس عینی خشنودی، رضایت و لذت زن و شوهر از تمامی روابط خود تعریف می‌کند (Harvey, 2010).

مفهوم رضایت زناشویی از مفاهیم کاربردی برای نشان دادن میزان شادی و پایداری رابطه زناشویی است. رضایت زناشویی مهم‌ترین و اساسی‌ترین عامل جهت پایداری و دوام زندگی مشترک است (صدیقی و معصومی، ۱۳۹۴). تحقیقات نشان می‌دهند که باورها و ارزش‌های مذهبی، آیین‌ها و تعهدات با نتایج مثبت مانند؛ بهبود کیفیت زندگی، بهزیستی زوجین، سلامت جسمی و روانی، رضایت زناشویی و زندگی پایدار مرتبط هستند (Seybold & Hill, 2001).

اغلب زوج‌هایی که ارزش‌های مذهبی مشترک دارند، به تعارضاتشان روشن‌تر نگاه می‌کنند و می‌توانند به‌صورت متقابل مشکلاتی را که در رابطه زناشویی به وجود می‌آیند برطرف سازند. همچنین ارزش‌های مذهبی می‌توانند باعث شوند زوج‌ها مذهب را به منزله‌ی نقشه‌ی مسیرهای زناشویی بدانند، مذهب نیز آنها را در روابط جنسی، نقش‌های جنسیتی و فداکاری در ازدواج راهنمایی می‌کند در نتیجه سبب افزایش میزان رضایت زناشویی زوجین می‌گردد. هم‌چنین ارزش‌های مذهبی سبب می‌شوند افراد از داشتن روابط خارج از رابطه‌ی زناشویی بپرهیزند. نتایج مطالعه‌ی نشان داد که ارزش‌های مذهبی با روابط پیش از ازدواج رابطه‌ی منفی و با تعهد پس از ازدواج رابطه‌ی مثبت معنی‌دار دارند (رضاپور میرصالح، اسمعیلی، فرحبخش، و ذکایی، ۱۳۹۲). از آنجایی که مذهب رابطه‌ی نزدیکی با معنویت دارد می‌توان استنباط نمود که هوش معنوی در رضایت زناشویی دخیل باشد و ازجمله عواملی که احتمالاً بر رضایت زناشویی تأثیرگذار است هوش معنوی است، که در ذیل به بررسی آن خواهیم پرداخت.

امروزه مردم جهان بیش از پیش به معنویت و مسائل معنوی گرایش دارند. به همین دلیل، بررسی علمی معنویت یکی از مباحث مهم و رایج در بهداشت جسمی و روانی شده است (Emmons, 2000). اهمیت معنویت و رشد معنوی در انسان در چند دهه‌ی گذشته، به‌صورتی روزافزون توجه روان‌شناسان و متخصصان بهداشت روانی را به خود جلب کرده است. پیشرفت علم روان‌شناسی از یک سو

1 Hakins

2 Ellis

و ماهیت پویا و پیچیده جوامع نوین از سوی دیگر موجب شده است که نیازهای معنوی بشردر برابر خواسته‌ها و نیازهای مادی اهمیت بیشتری بیابند (حسین‌دخت، فتحی آشتیانی و تقی‌زاده، ۱۳۹۲).

مفهوم «هوش معنوی» در ادبیات آکادمیک روان‌شناسی، برای اولین بار در سال ۱۹۸۳ توسط گاردنر^۱ با عنوان هوش وجودی و در سال ۱۹۹۶ توسط استیونز و بعد در سال ۲۰۰۰ توسط رابرت ایمونز^۲ مطرح شد. ایمونز هوش معنوی را چنین عنوان می‌کند: هوش معنوی نوعی هوش غایی است که مسائل معنایی و ارزشی را به ما نشان داده و مسائل مرتبط با آن را برای ما حل می‌کند. هوشی است که اعمال و رفتارهای ما را در گستره‌های وسیع از نظر بافت معنایی جای می‌دهد و همچنین معنادار بودن یک مرحله از زندگیمان را نسبت به مرحله دیگر مورد بررسی قرار می‌دهد (Emmons, 2000). هوش معنوی موجب می‌شود که انسان با ملایمت و عطف بیشتر به مشکلات نگاه کند، تلاش بیشتری برای یافتن راه حل داشته باشد، سختی‌های زندگی را بهتر تحمل کند و به زندگی خود پویایی و حرکت دهد (Elkins, 2004).

کینگ^۳ مدلی چهار عاملی از هوش معنوی را ارائه می‌دهد که عناصر این مدل عبارتند از (۱) تفکر انتقادی وجودی در مورد مسائل مربوط به هستی: ظرفیت تفکر انتقادی نسبت به مباحث متافیزیکی و مربوط به هستی از جمله حقیقت، جهان، مرگ (۲) تولید معنای شخصی: توانایی استفاده از تجارب فیزیکی و روحی جهت ایجاد معنا و هدف شخصی (۳) آگاهی متعالی: توانایی شناسایی جنبه‌های متعالی خویش، دیگران و جهان و با استفاده از هوشیاری (۴) بسط حالت هوشیاری: توانایی ورود به موقعیت‌های معنوی بالاتر از جمله تفکر عمیق، نیایش، مراقبه و خروج از آن (King, 2008).

۲- مرور مبانی نظری و پیشینه

پژوهش‌ها حاکی از این است که معنویت ارتباط مثبتی با سلامت جسمی و روانی دارد (حسین‌دخت و همکاران، ۱۳۹۲). از جمله تحقیقات داخلی مرتبط با پژوهش حاضر می‌توان به تحقیق غفرانی، عبدخدائی و بلقان‌آبادی (۱۳۹۰) در رابطه با نقش هوش معنوی در کیفیت زندگی اشاره نمود که نشان داد هوش معنوی نقش مؤثری در پیش‌بینی کیفیت زندگی دارد. همچنین تحقیق اله بخشیان، جعفرپورعلوی، پرویزی و حقانی (۱۳۸۹) در رابطه با سلامت معنوی و کیفیت زندگی در مبتلایان به مولتیپل اسکلروز (MS) نشان داد که بین سلامت معنوی و کیفیت زندگی ارتباط معنی‌داری وجود دارد. از جمله تحقیقات خارجی در رابطه با این موضوع تحقیق الکس و اجوانی^۴ (۲۰۱۱) اشاره نمود که با عنوان «شادی تأهل به‌عنوان تابعی از هوش معنوی» می‌باشد که بر نقش هوش معنوی بر رضایت زناشویی تأکید داشت و همچنین تحقیق دسیلوا، کیمورا، استلمچ و گویاسانتوس^۵ (۲۰۰۹) که در رابطه با نقش بهزیستی معنوی در کیفیت زندگی بیماران مبتلا به بیماری مزمن ریوی و همچنین در کیفیت زندگی زنان مبتلا به سرطان سینه اشاره کرد که نشان دهنده نقش بهزیستی معنوی در بهبود کیفیت زندگی بیماران بود.

باتوجه به اینکه هوش معنوی شکل دهنده رفتارهای فرد در اجتماع است و در حل مشکلات زندگی تأثیرگذار می‌باشد، هدف از این پژوهش، روشن ساختن اهمیت معنویت و هوش معنوی بر میزان رضایت زناشویی می‌باشد. بنابراین، باتوجه به اهمیت هوش معنوی و تأثیر آن بر همه جنبه‌های زندگی انسان‌ها، ارزیابی رابطه آن با زندگی افراد از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و این پژوهش درصدد پاسخ‌گویی به این سؤال‌ها است که چه رابطه‌ای بین هوش معنوی با میزان رضایت زناشویی افراد وجود دارد؟ آیا با استفاده از هوش

1 Gardner

2 Emmons

3 King

4 Alex & Ajawani

5 da Silva, M. S., Kimura, M., Stelmach, R., & de Gouveia Santos

معنوی می‌توان میزان رضایت زناشویی را پیش‌بینی نمود؟ آیا بین هوش معنوی و رضایت زناشویی طلبه‌ها با دانشجویان تفاوت معناداری وجود دارد؟ آیا بین میزان هوش معنوی و رضایت زناشویی مردان و زنان طلبه و دانشجویان تفاوت وجود دارد؟

۳- روش‌شناسی

طرح پژوهشی حاضر از نوع طرح‌های توصیفی، همبستگی است. جامعه‌ی آماری در این پژوهش دانشجویان متأهل دانشگاه شهید باهنر کرمان و طلاب متأهل حوزه‌ی علمیه شهر کرمان بودند. تعداد کل پرسشنامه‌ها ۱۷۰ عدد بود که ۱۰ نفر آنها، دارای پاسخ‌های ناقص بودند که کنار گذاشته شدند. در نهایت ۱۶۰ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی به‌عنوان نمونه انتخاب گردیدند که تعداد ۸۰ نفر، طلبه و ۸۰ نفر دانشجوی بودند. واز این تعداد ۴۶ نفر دارای مدرک تحصیلی کارشناسی، ۸۱ نفر کارشناسی ارشد و ۳۳ نفر نیز دارای مدرک دکتری تخصصی بودند. کمترین سن شرکت‌کنندگان ۲۰ سال و بالاترین آنها ۵۰ سال بود. به منظور انجام بررسی‌های دقیق‌تر همه افراد مذکور انتخاب گردیدند تا متغیر جنسیت کنترل گردد.

۳-۱- ابزارها

پرسشنامه‌های مورد استفاده در پژوهش حاضر پرسشنامه رضایت زناشویی اینریچ^۱ و هوش معنوی کینگ^۲ بودند که در زیر به توضیح آنها پرداخته خواهد شد.

۳-۱-۱- پرسشنامه رضایت زناشویی اینریچ

این پرسشنامه در سال ۱۹۸۹ توسط فورز و السون ساخته شد. این آزمون دارای ۴ خرده مقیاس می‌باشد که دارای ۳۵ ماده است که می‌تواند به‌عنوان یک ابزار تحقیق از جمله رضایت، ارتباطات و حل تعارض استفاده گردد.

مقیاس‌های این پرسشنامه شامل موارد زیر می‌باشد: (۱) تحریف آرمانی: که گرایش زوجین را در پاسخ بر اساس رفتارهای پسندیده اجتماعی اندازه‌گیری می‌کند. (۲) رضایت زناشویی: موضوعاتی مثل ارتباط زناشویی، مدیریت مالی، روابط جنسی و جهت‌گیری مذهبی را می‌سنجد. (۳) ارتباطات: این مقیاس احساسات، نگرش‌ها و اعتقادات شخص نسبت میزان و چگونگی روابط زناشویی را می‌سنجد. (۴) حل تعارض که روش‌های زوجین را در پایان دادن به جرو بحث‌ها ارزیابی می‌کند.

پاسخنامه این آزمون براساس مقیاس لیکرت و در ۵ گزینه به‌صورت «کاملاً مخالف»، «مخالف»، «نه مخالف نه موافق»، «موافق» و «کاملاً موافق» می‌باشد. ضریب آلفای پرسشنامه برای خرده مقیاس‌های رضایت زناشویی، ارتباط، حل تعارض، و تحریف آرمانی به ترتیب از این قرار است ۰/۸۶، ۰/۸۰، ۰/۸۴ و ۰/۸۳ که نشان از پایایی خوب این آزمون می‌باشد.

۳-۱-۲- پرسشنامه هوش معنوی کینگ

این پرسشنامه در سال ۲۰۰۸ توسط کینگ (SISRI) طراحی و ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۲۴ گویه می‌باشد که دارای ۴ زیر مقیاس به شرح زیر می‌باشد: (۱) تفکر انتقادی وجودی (۲) تولید معنای شخصی (۳) بسط حالت هوشیاری (۴) آگاهی متعالی.

پرسشنامه براساس طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت که به‌صورت (کاملاً درست، درست، تا حدودی درست، نادرست و کاملاً نادرست) است تنظیم شده است. نمره‌ی بالا در این پرسشنامه نشان دهنده‌ی میزان بالای هوش معنوی در افراد است. پایایی این مقیاس در مطالعات کینگ با ضریب آلفای ۰/۹۵ تأیید شده است. در ایران در پژوهشی که توسط رقیب و همکاران (۱۳۸۹) صورت گرفت پایایی این

مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ $0/88$ برآورد شده است. نتایج بدست آمده نشان داد که این مقیاس ابزاری پایا برای سنجش هوش معنوی است و باتوجه به روایی و پایایی مناسب، آن را می‌توان در محیط‌های آموزشی و پرورشی مانند دانشگاه استفاده نمود.

۳-۱-۳- روش اجرا

پس از تکمیل پرسش‌نامه‌ها توسط افراد متأهل طلبه و دانشجویان، داده‌ها به کمک برنامه آماری SPSS 23 و با استفاده از آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی مورد تحلیل قرار گرفتند. برای رعایت اصول اخلاقی، پرسش‌نامه‌ها بدون اسم بودند و به افراد توضیح داده شد که در صورت تمایل می‌توانند از کدهای مخصوص برای خود استفاده کنند تا در صورت تمایل از نتایج ارزیابی آگاه گردند.

۴- یافته‌ها

در جدول شماره (۱) میانگین و انحراف استاندارد نمرات متغیرهای مورد پژوهش قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱: میانگین و انحراف استاندارد نمرات متغیرهای مورد پژوهش

تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	گویه‌ها (مقیاس‌ها)
160	2.236	19.48	انتقاد وجودی
160	1.767	14.05	معنی شخصی
160	3.766	14.03	آگاهی متعالی
160	2.454	12.53	توسعه حالات آگاهی
160	2.879	38.73	رضایت زناشویی
160	1.794	35.90	ارتباطات
160	2.037	30.75	حل تعارض
160	1.266	19.18	تحریف آرمانی

جدول شماره (۲) نشان دهنده ماتریس همبستگی پیرسون بین خرده مقیاس‌های هوش معنوی و میزان رضایت زناشویی می‌باشد. با یک نگاه کلی می‌توان فهمید که تمام خرده مقیاس‌ها در پرسش‌نامه هوش هیجانی، دارای همبستگی مثبت معنی داری با خرده مقیاس‌های رضایت زناشویی دارند به استثنای خرده مقیاس توسعه حالات آگاهی که با خرده مقیاس رضایت زناشویی $r=0/50$ و $P<0/1$ و همچنین خرده مقیاس رضایت زناشویی با ارتباطات $r=0/52$ و $p<0/1$ که این همبستگی معنادار نبود. با توجه به جدول شماره ۲ می‌توان استنباط نمود که تمامی خرده مقیاس‌ها در هر دو پرسش‌نامه، رابطه منفی معنی داری، با خرده مقیاس تحریف آرمانی دارند؛ زیرا بالا بودن نمرات در تحریف آرمانی، نشان‌دهنده کاهش میزان رضایت زناشویی می‌باشد.

جدول ۲: ماتریس همبستگی پیرسون بین خرده مقیاس‌های هوش معنوی و رضایت زناشویی

تحریف آرمانی	حل تعارض	ارتباطات	رضایت زناشویی	توسعه حالات آگاهی	آگاهی متعالی	معنی شخصی	انتقاد وجودی	گویه‌ها (مقیاس‌ها)
Pearson Correlation							1	انتقاد وجودی
Sig. (2-tailed)								
N							160	
Pearson Correlation	.779**					1		معنی شخصی
Sig. (2-tailed)	.000							
N	160					160		
Pearson Correlation	.407**	.455**						آگاهی متعالی
Sig. (2-tailed)	.000	.000						
N	160	160				160		
Pearson Correlation	.770**	.653**	.442**					توسعه حالات آگاهی
Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000					
N	160	160	160					
Pearson Correlation	.226**	.198*	.586**	.050				رضایت زناشویی
Sig. (2-tailed)	.004	.012	.000	.530				
N	160	160	160	160				
Pearson Correlation	-.218**	-.044	.219**	.520**	.052			ارتباطات
Sig. (2-tailed)	.006	.579	.006	.000	.513			
N	160	160	160	160	160			
Pearson Correlation	.528**	.489**	.324**	.251**	.171*	.268**		حل تعارض
Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.001	.031	.001		
N	160	160	160	160	160	160		
Pearson Correlation	-.332**	-.270**		-.202*	-.493**	-.348**	-.651**	تحریف آرمانی
Sig. (2-tailed)	.000	.001	.000	.011	.000	.000	.000	
N	160	160	160	160	160	160	160	160

جدول شماره (۳ و ۴) نشان‌دهنده مقایسه میانگین دو گروه با استفاده از آزمون T نمونه‌های مستقل در دو گروه زنان و مردان، طلاب و دانشجویان می‌باشد.

فرضیه ۱: بین هوش معنوی و میزان رضایت زناشویی دو گروه طلبه و دانشجویان تفاوت معناداری وجود ندارد. به‌منظور آزمون این فرضیه از T نمونه‌های مستقل استفاده گردید. نخست بررسی مفروضه برابری واریانس‌ها به کمک آماره‌ی لون نشان داد که بین واریانس‌های دو گروه تفاوت معناداری وجود ندارد ($p > /05$, $F = 1/66$).

بررسی‌های دقیق‌تر نشان داد که گروه طلبه دارای هوش معنوی بیشتری ($M:63/91$ و $SD:10/28$) نسبت به گروه دانشجویان ($M:59/28$ و $SD:8/82$) و همچنین دارای رضایت زناشویی بیشتری ($M:130/59$ و $SD:6/16$) نسبت به گروه دانشجویان ($M:124/71$ و $SD:4/61$) بودند ($P < /001$). بنابراین، فرضیه ۱ با بیش از 99 درصد اطمینان رد می‌شود.

فرضیه ۲: بین هوش معنوی و میزان رضایت زناشویی دو گروه زنان و مردان تفاوت معناداری وجود ندارد. به‌منظور آزمون این فرضیه از T نمونه‌های مستقل استفاده گردید، و نتایج نشان داد که بین هوش معنوی و میزان رضایت زناشویی زنان و مردان تفاوت معناداری وجود ندارد، $t(158) = .42$, $p < .001$.

جدول ۳: میانگین رضایت زناشویی و هوش معنوی در دو گروه زنان و مردان، طلاب و دانشجویان

متغیر	جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
رضایت زناشویی	مردان	۷۳	۱۲۹/۱۲	۱/۶۸
	زنان	۸۷	۱۲۷/۸۹	۱/۵۴
هوش معنوی	مردان	۷۳	۶۲/۳۸	۵/۳۴
	زنان	۸۷	۶۰/۲۲	۴/۹۸
رضایت زناشویی	طلاب	۸۰	۱۳۰/۵۹	۶/۱۶
	دانشجویان	۸۰	۱۲۴/۷۱	۴/۶۱
هوش معنوی	طلاب	۸۰	۶۳/۹۱	۱۰/۲۸
	دانشجویان	۸۰	۵۹/۲۸	۸/۸۲

جدول ۴: نتایج آزمون T نمونه‌های مستقل بر روی دو گروه طلاب و دانشجویان

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower		Upper
رضایت زناشویی	Equal variances assumed	1.669	.199	.425	158	.67	.11	.27	-.66	.42
	Equal variances not assumed			.430	158	.66	.11	.27	-.65	.42
هوش معنوی	Equal variances assumed	2.284	.42	.312	158	.28	.55	.17	-.91	.76
	Equal variances not assumed			.301	158	.27	.49	.17	-.91	.76

جدول شماره (۵ و ۶) نشان دهنده‌ی تحلیل رگرسیون خطی بین هوش معنوی و رضایت زناشویی و همچنین نشان دهنده‌ی ضرایب B و Beta می‌باشد.

جدول ۵: تحلیل رگرسیون خطی بین هوش معنوی و رضایت زناشویی

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	
1	Regression	112.98	2	112.98	6.077	.015 ^b
	Residual	2919.28	160	18.59		
	Total	3032.27	160			

a. Dependent Variable: RezayateZanashooi
b. Predictors: (Constant), Hoosh

با توجه به جدول شماره ۵ اندازه‌ی F محاسبه شده معنادار می‌باشد. این نتیجه نشان می‌دهد که معادله‌ی رگرسیون به لحاظ آماری معنادار می‌باشد و بررسی ضرایب رگرسیون را که در جدول شماره ۶ ارائه شده است توصیه می‌کند. با توجه به جدول شماره ۶

شاخص آماری T معنی داری ضریب رگرسیون را گزارش می‌کند. بنابراین ۳۹٪ از واریانس رضایت زناشویی به وسیله ی هوش معنوی قابل پیش‌بینی می‌باشد.

جدول ۶: تحلیل رگرسیون خطی بین هوش معنوی و رضایت زناشویی

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized	t	Sig.
		B	Std. Error	Coefficients		
1	(Constant)	130.73	2.49		52.43	.000
	Hoosh	.30	.04	.39	2.46	.015

a. Dependent Variable: RezayateZanashooi

۵- بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام پژوهش حاضر، مقایسه‌ی میزان هوش معنوی و میزان رضایت زناشویی در دو گروه طلاب و دانشجویان، زنان و مردان، و همچنین پیش‌بینی میزان رضایت زناشویی، براساس هوش معنوی بود. نتایج این پژوهش نشان داد که هوش معنوی و رضایت زناشویی در بین دو گروه، تفاوت معناداری دارد. به این معنا که طلاب دارای هوش معنوی بیشتر و به تبع آن دارای میزان رضایت زناشویی بیشتری نسبت به دانشجویان می‌باشند. ازجمله تحقیقات همسو با این تحقیق می‌توان به موارد زیر اشاره نمود. در تحقیق ناصر صبحی قراملکی و پرزور (۱۳۹۳) هوش معنوی طلاب در مقایسه با دانشجویان بیشتر گزارش گردید. همچنین در تحقیق حسین چاری و ذاکری (۱۳۸۹) مبنی بر اینکه نمرات هوش معنوی در طلاب نسبت به دانشگاهیان و هنرمندان بیشتر می‌باشد همسو است. ازجمله تحقیقات دیگر که همسو با تحقیق حاضر بودند می‌توان به تحقیق آقابابایی، فراهانی و فاضلی مهرآبادی (۱۳۹۰) اشاره نمود که طلاب در زمینه هوش معنوی و مولفه بسط حالت هوشیاری، تولید معنای شخصی و آگاهی متعالی نمرات بالاتری دارند. نتایج این پژوهش با نتایج تحقیقات هادی تبار و همکاران (۱۳۹۰)، غفرانی و همکاران (۱۳۹۰)، راسیک، رابینسون، بولتون، بیانونو و سارین^۱ (۲۰۱۱) و شاه^۲ (۲۰۱۱) هم‌خوان می‌باشد.

به عبارتی می‌توان گفت طلاب درباره‌ی موضوعات مرتبط با وجود فرد، سرشت وجود، واقعیت، موضوع مرگ و دیگر موضوعات وجودی و ماوراءطبیعی نسبت به دانشجویان از تفکر نقادانه و ظرفیت فکری بیشتری برخوردارند (به نقل از صبحی قراملکی و همکاران ۱۳۹۳). و همچنین قابل ذکر است که سؤالات جدی در مورد اینکه از کجا آمده‌ایم و به کجا می‌رویم و هدف اصلی زندگی چیست از نموده‌های هوش معنوی است، لذا باتوجه به زمینه تحصیلی و مطالعاتی طلاب، که نسبت به دانشجویان آموزش‌ها و برخوردهای بیشتری با مباحث مرتبط با خودشناسی، خداشناسی، خودآگاهی و مفاهیم اصلی دینی دارند و همچنین شیوه‌ی یادگیری مباحثه‌ای و انتقادی طلاب که مبتنی بر استدلال، ارزیابی و پرسش‌گری در خصوص مسائل اساسی مرتبط با معنویت و دین است، می‌توان وجود هوش معنوی بالاتر و به تبع آن رضایت بیشتر زناشویی را تبیین نمود.

پژوهش‌های اخیر نشان داده‌اند که عقاید و اعمال معنوی، با نتایج مثبتی مانند بهزیستی جسمانی، هیجانی و روان‌شناختی، کنش درون فردی مثبت و افزایش کیفیت زندگی و رضایت از زندگی رابطه دارد. به نظر می‌رسد افرادی که گرایش‌های معنوی دارند، هنگام رویارویی با آسیب‌ها، پاسخ بهتری به وضعیت می‌دهند و موقعیت‌های تولیدکننده فشار را، بهتر اداره می‌کنند (MC Ewan, 2004).

1 Rasic, Robinson, Bolton, Bienvenu, & Sareen,

2 Shah

همچنین نتایج پژوهش نشان داد که همبستگی و رابطه‌ی ابعاد هوش معنوی و ابعاد رضایت زناشویی آزمودنی‌ها، به صورت مستقیم معنادار است. این نتایج، با نتایج حاصل از پژوهش‌های منجزی و همکاران (۱۳۹۰)، رضایی و همکاران (۱۳۸۹)، الکس و اجوانی (۲۰۱۱) و ماریس^۱ و همکاران (۲۰۱۰) همخوان می‌باشد.

فرد مذهبی به یک مبدا متعالی معتقد است و او را پرستش می‌کند. باورها و نگرش‌های مذهبی و معنوی، بر مؤلفه‌های شناختی افراد از جمله تفسیر وقایع، خوشبینی یا بدبینی و نوع تفکرات آنها تأثیر گذاشته و این مؤلفه‌ها نیز از طریق سیستم ایمنی و عصبی-روانی بر سلامت فرد و بهداشت جسم و روان و در نتیجه بر میزان رضایت از زندگی زناشویی او اثر گذارند (پاکیزه، ۱۳۸۷).

۶- پیشنهادات

- با در نظر گرفتن این مسئله که هم هوش معنوی و رضایت زناشویی، قابل آموزش و تقویت هستند، می‌توان با رشد و تقویت این دو عامل در بین دانشجویان و طلاب، به توانمندسازی آنان در تمامی ابعاد تحصیلی، شغلی، اجتماعی و حتی معنوی کمک نمود.
- برنامه‌ریزان درسی و مسئولان دانشگاهی می‌توانند در دروس عمومی دانشجویان همچون معارف، با گنجانیدن مطالبی که موجب تعمق فرد در مورد ابعاد متعالی و ماورائی خود، دیگران و جهان می‌شود و همچنین به تفکر واداشتن، در زمینه‌هایی از قبیل زندگی، مرگ، زندگی پس از مرگ، واقعیت و عدالت، به پرورش و رشد هوش معنوی در دانشجویان کمک کرده و اقدام جدی در این خصوص انجام دهند.
- همچنین پیشنهاد می‌گردد این پژوهش در شهرهای دیگر و نمونه‌های گسترده‌تر انجام گیرد تا ابعاد بیشتری از متغیرهای مورد پژوهش آشکار گردد.

۷- تقدیر و تشکر

پژوهشگران کمال تشکر و قدردانی را نسبت به تمامی دانشجویان و طلاب ارجمندی که برای پاسخ‌گویی به ابزارهای این پژوهش، همکاری نموده‌اند، ابراز می‌نمایند.

۸- منابع

- ۱- آقابابایی، ن.، فراهانی، ح.، و فاضلی مهرآبادی، ع. (۱۳۹۰). هوش معنوی و بهزیستی فاعلی. *روان‌شناسی و دین*، ۴(۳)، ۸۳-۹۶.
- ۲- برنا، م.، حسن‌آبادی، ح.، و قنبری هاشم‌آبادی، ب. (۱۳۹۴). مقایسه‌ی اثر بخشی زوج درمانی گروهی مبتنی بر رویکرد هیجان مدار و واقعیت درمانی بر رضایت مندی زناشویی زوجین. *روان‌شناسی بالینی*، ۷(۴)، ۳۷-۴۴.
- ۳- پاکیزه، علی، بررسی مقایسه‌ای سلامت روانی دانشجویان و تأثیر فعال‌سازی مفهوم معنویت بر آن. (۱۳۸۷)، در: چهارمین سمینار بهداشت روانی دانشجویان.
- ۴- حسین چاری م.، و ذاکری ح. (۱۳۸۹). تأثیر زمینه‌های تحصیلی دانشگاهی، علوم دینی و هنری بر هوش معنوی، کوششی در راستای رواسازی و پایایی سنجی مقیاس هوش معنوی. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی*، ۱(۱)، ۷۳-۹۳.
- ۵- حسین‌دخت، آرزو، فتحی آشتیانی، ع.، و تقی‌زاده، م. (۱۳۹۲). رابطه هوش معنوی و بهزیستی معنوی با کیفیت زندگی. *روان‌شناسی و دین*، ۶(۲)، ۵۷-۷۴.
- ۶- رضایپور میرصالح، ی.، اسمعیلی، م.، فرحبخش، ک.، و ذکایی، م. (۱۳۹۲). اثربخشی آموزه‌های مبتنی بر ارزش‌شناسی اسلامی در افزایش رضایت زناشویی زنان متأهل. *اسلام و پژوهش‌های تربیتی*، ۱۰(۵)، ۷۱-۸۳.

- ۷- صدیقی، ا.، معصومی، ا.، و شاه‌سیاه، م. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین جهت‌گیری مذهبی با رضایت زناشویی زوجین شهر قم. *مجله دانشگاه علوم پزشکی سبزوار*، ۲۲(۶)، ۹۶۵-۹۷۱.
- ۸- غفرانی، ف.، عبدخدائی، م.، و بلقان‌آبادی، م. (۱۳۹۰). بررسی نقش هوش معنوی در کیفیت زندگی دانشجویان. *بهداشت روانی دانشجویان*.
- ۹- قوتی سفید سنگی، ع.، شهابی، م.، و حسن‌زاد چوکانلو، ح. (۱۳۹۵). تحلیل جامعه‌شناختی عوامل موثر بر رضایت در ازدواج‌های دانشجویی. *مطالعات جامعه‌شناختی جوانان*، ۲۱(۶)، ۱۳۵-۱۵۶.
- ۱۰- اله بخشیان، مریم، جعفرپورعلوی، م.، پرویزی، س.، و حقانی، ح. (۱۳۸۹). ارتباط سلامت معنوی و کیفیت زندگی در مبتلایان به مولتیپل اسکروزیس. *مجله تحقیقات علوم پزشکی زاهدان (طیب شرق)*، ۱۲(۳)، ۲۹-۳۳.
- 11- Ahmadi K, Ashrafi S, Kimiaee SA, Afzali MH. (2010). Effect of family problem-solving on marital satisfaction. *J Appl Sci*, 10(8):682-7.
- 12- Alex, M., & Ajawani, J. C. (2011). Marital happiness as the function of Spiritual Intelligence. *International Multidisciplinary Research Journal*, 1(9), 06-07..
- 13- da Silva, M. S., Kimura, M., Stelmach, R., & de Gouveia Santos, V. L. C. (2009). Quality of life and spiritual well-being in chronic obstructive pulmonary disease patients. *Revista da Escola de Enfermagem da USP*, 43(2), 1187-1192..
- 14- Elkins, M., & Cavendish, R. (2004). Developing a plan for pediatric spiritual care. *Holistic Nursing Practice*, 18(4), 179-184..
- 15- Emmons, R. A. (2000). Is spirituality an intelligence? Motivation, cognition, and the psychology of ultimate concern. *The International Journal for the psychology of Religion*, 10(1), 3-26..
- 16- Harvey, M. (2010). Handbook of Couple Therapy (Rahimi, AR, Akhavi, Z., & Ahmadi, Kh. Trans). *Tehran: Danzheh*..
- 17- King, D. B. (2008). *Rethinking claims of spiritual intelligence: A definition, model, and measure*. ProQuest.
- 18- McEwan, W. (2004). Spirituality in nursing: What are the issues?. *Orthopaedic Nursing*, 23(5), 321-326.
- 19- Paik, A. (2011). Adolescent sexuality and the risk of marital dissolution. *Journal of Marriage and Family*, 73(2), 472-485.
- 20- Rasic, D., Robinson, J. A., Bolton, J., Bienvenu, O. J., & Sareen, J. (2011). Longitudinal relationships of religious worship attendance and spirituality with major depression, anxiety disorders, and suicidal ideation and attempts: Findings from the Baltimore epidemiologic catchment area study. *Journal of psychiatric research*, 45(6), 848-854..
- 21- Seybold, K. S., & Hill, P. C. (2001). The role of religion and spirituality in mental and physical health. *Current directions in psychological science*, 10(1), 21-24.

Predicting the level of marital satisfaction of women compared to men based on spiritual intelligence in two groups of students

Ramin Ghazanfari¹, Asma Abyar², Mahshid Tajrobekar³

1. MA in Clinical Psychology, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Bahonar University of Kerman, Iran (Corresponding Author)

Ghazanfariramin@yahoo.com

2. BA student, Department of Financial Accounting, New University of Sirjan Foundation, Kerman, Iran

abyarasma19@gmail.com

3. Assistant Professor and Faculty Member, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Bahonar University of Kerman, Iran

m.tajrobekar@uk.ac.ir

Abstract

This study aimed to predict the women's marital satisfaction level compared to men based on spiritual intelligence in two groups of students in Kerman. The sample of this study included 160 people selected by random sampling, 80 of whom were married seminary students of Kerman, and the other 80 were married students of Shahid Bahonar University of Kerman. The King Spiritual Intelligence Questionnaire and the Inrich (Enrich) Marital Satisfaction Questionnaire were used to collect data. Pearson correlation, t-test, two independent groups, linear regression were used to analyze the collected data with SPSS 23 software. The results showed that there is a significant difference between spiritual intelligence and marital satisfaction between the two groups of students. Also, seminary students have more marital satisfaction than the other group ($p < .001$). There was no significant difference between the spiritual intelligence of men and women. Considering that spiritual intelligence shapes individual behaviors in society, it is effective in solving life problems. The purpose of this study was to clarify the importance of spirituality and spiritual intelligence on the level of marital satisfaction. Therefore, by strengthening spiritual intelligence in these two influential groups in society, it is possible to help increase marital satisfaction and empower them.

Keywords: Spiritual intelligence, marital satisfaction, Seminary students.

This Journal is an open access Journal Licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License

(CC BY 4.0)